



Trusselsniveau for spredning af bluetongue virus (BTV) i Danmark som følge af BTV-situationen i Danmark pr. 20 august 2024.

Trusselsvurdering:

Fødevarestyrelsen har pr. 20 august 2024 fået indrapporteret ti BTV-3 udbrud (PCR bekræftet) i Danmark. Det er første gang, at BTV er blevet bekræftet i Danmark siden 2008.

Sammenfattende vurderer Fødevarestyrelsen, at sandsynlighed for spredning af BTV-3 til alle områder i Danmark via mitter, som følge af BTV-situationen i Danmark, er følgende:

Smitteveje	Sandsynlighed for spredning pr. 20.08.2024
Vektorer (mitter)	Høj

Anbefalinger:

- Hvis det er muligt at lukke dyrene på stald om natten, kan det reducere mitternes bid og dermed mindske smittepresset på dyrene.
- Der er også mulighed for at behandle dyrene med forskellige afskrækningsmidler (repellenter) og insektmidler (pesticider).
- Der er også givet mulighed for frivillig vaccination mod BTV-3. Den vaccine, der er til rådighed, er endnu ikke markedsført. Anvendelse sker på særlige vilkår.

Fødevarestyrelsen gør opmærksom på, at der er anmeldepligt ved mistanke om BTV. Kliniske symptomer kan omfatte åndenød, næseflåd, tåreflåd, feber, halthed og væskeansamlinger i hovedet.

BTV er ikke en zoonose og kan dermed ikke smitte mennesker.

Fødevarestyrelsen følger situationen i Danmark og resten af Europa og vurderer løbende, om der er behov for opdatering af trusselsvurderingen.

Rapid risk assessment for the spread of bluetongue virus (BTV) into other areas in Denmark, in relation to the BTV situation in Denmark pr. 20 august 2024.

Rapid risk assessment:

The Danish Veterinary and Food Administration per 20 August 2024 reported ten BTV-3 outbreaks (PCR confirmed) in Denmark. It is the first time that BTV has been confirmed in Denmark since 2008.

In summary, the Danish Veterinary and Food Administration estimates that the probability of spread for BTV-3 to all areas in Denmark via midges, as a result of the BTV situation in Denmark, is as follows:

Risk pathway	Probability of spread pr. 20.08.2024
Vectors	High

Preventive measures to reduce the risk of disease:

- Animals housed indoor during the night are less exposed to midges.
- Repellants and insecticides applied to the animals may reduce the exposure to midges.
- Vaccination against BTV-3 is possible, but special conditions apply.

The Danish Veterinary and Food Administration reminds of the obligation to notify any suspicion of BTV. Clinical symptoms may include shortness of breath, nasal discharge, lacrimation, fever, lameness and accumulation of fluid in the head.

BTV is not a zoonosis and does not infect humans.

The Danish Veterinary and Food Administration is monitoring the situation in Denmark and the rest of Europe, constantly assessing whether there is a need to update this assessment.

Baggrund

Bluetongue virus (BTV) er en vektorbåren virussygdom. Sygdommen smitter ikke fra dyr til dyr, men virus overføres via blodsugende mitter (*Culicoides spp.*), der fungerer som vektor.

Mitterne kan flyve korte afstande på 1-2 km, men kan, af vinden, blæses over langt større afstande. Overførsel af BTV kan forekomme hele året, men især i regnfulde perioder, der giver mitterne gunstige levevilkår.

BTV er en sæsonbetinget sygdom i mange områder, da vektor populationen afhænger af vejrforholdene.

Allerede inficerede kvæg udgør en væsentlig rolle i forhold til, at virus fastholdes i et område. Infektionsperioden for BTV er helt op til 60 dage. Inficerede kvæg kan derfor bære på smitten i en lang periode, hvor de kun udviser få eller ingen kliniske symptomer på sygdommen.

En anden mulighed for smitteoverførsel kan være via sæd samt muligheden for overførsel fra moderdyr til foster, hvis moderdyret smittes under drægtighedsperioden.

BTV er forårsaget af et orbivirus, hvor der er identificeret en række forskellige serotyper. Der er 27 anerkendte serotyper, dog er det kun serotype 1-24, der er reguleret af EU-regler.

Sygdommen er ofte asyptomatisk. Tydelige kliniske tegn forekommer oftest hos får, men kvæg, geder og øvrige drøvtyggere, herunder vildtlevende arter såsom hjorte, kan også blive inficeret med BTV. Kliniske symptomer kan omfatte, åndenød, næseflåd, tåreflåd, feber, halthed og væskeansamlinger i hovedet

BTV er ikke en zoonose og kan derved ikke smitte mennesker.

Tidligere udbrud af BTV

BTV blev første gang konstateret i Europa i 1943 på Cypern. I de følgende årtier blev BTV også konstateret i andre Middelhavslande og på Balkan. Udbruddene i Middelhavs- og Balkanområdet involverer flere forskellige serotyper: 1, 2, 4, 9 og 16.

Indtil 2006 forekom BTV kun i det geografiske område mellem 50° nordlig breddegrad og 35° sydlig breddegrad (syd for Alperne). I 2006 blev BTV så konstateret i Nederlandene, Belgien og Tyskland og efterfølgende i Frankrig og Luxembourg. Der var tale om serotype 8, der ikke forekom i Middelhavslandene og på Balkan. Sygdommen spredte sig i de følgende år til flere lande i Nordeuropa, herunder også til Danmark.

I 2014 begyndte en ny epidemi med serotype 4 i det sydøstlige Europa. Sygdommen spredte sig videre i nordlig retning og fra 2014 til medio 2016 har følgende lande haft udbrud af serotype 4: Kroatien, Italien, Grækenland, Montenegro, Slovenien, Bosnien-Hercegovina, Rumænien, Ungarn og Østrig.

I 2017 blev serotype 3 for første gang påvist i det sydlige Europa. Serotypen blev først identificeret på Sicilien i Italien og har efterfølgende spredt sig til Sardinien i 2018.

Nuværende situation

Danmark

Fødevarestyrelsen informerede den 9. august 2024 EU Kommissionen om det første udbrud af BTV i landet. Udbruddet var i en fåre- og kvægbesætning i Tønder kommunen, hvor et får havde kliniske tegn. Det er det første tilfælde af BTV i Danmark siden 2008 (figur 1).

Fødevarestyrelsen meddelte samtidig EU Kommissionen, at Danmarks BTV landefri status er suspenderet. Der arbejdes på at indføre en øget overvågning. Samtidig søges sygdommen bekæmpet aktivt ved:

- at besætningsejere er opmærksomme og anmelder mistanker om sygdom,
- smittede besætninger sættes under offentligt tilsyn, hvorved flytninger af dyr fra besætningerne begrænses og
- der er givet mulighed for, at besætninger med får, geder og kvæg kan vaccineres.

Den anvendte vaccine skal dække den konkrete serotype, der er konstateret, da vaccine mod andre serotyper ikke vil medføre beskyttelse. Der er p.t. ingen vaccine mod BTV-3 med en markedsføringstilladelse i Europa. Fødevarestyrelsen har derfor tilladt, at der anvendes en vaccine, som endnu ikke er markedsført efter muligheden i EU forordning 2019/6 om veterinære lægemidler, artikel 110, stk. 2. Vaccination er frivillig for besætningsejerne.

Fødevarestyrelsen har, pr. 20. august 2024, fået indrapporteret ti udbrud af BTV serotype 3 (BTV-3), bekræftet ved PCR. Udbruddene er bekræftet i prøver fra fårebesætninger, kvægbesætninger, og besætninger med både får og kvæg.

Fra den 16. august 2024 opdateres Fødevarestyrelsens hjemmeside dagligt med antal og placering af mistanker og udbrud med BTV-3 i Danmark. Per 20. august 2024 er der konstateret udbrud i fem kommuner: Aabenraa, Esbjerg, Ringkøbing-Skjern, Tønder og Varde.



Figur 1. Kort over Bluetongue virus serotype 3 (BTV-3) udbrud i Danmark.

Europa

Siden det første udbrud af BTV-3 i Nederlandene den 6. september 2023, har virus spredt sig til Belgien, Tyskland, Storbritannien, Luxembourg, Frankrig og Danmark (figur 2). Antallet af udbrud i særligt Nederlandene og Tyskland stiger fortsat markant.

Tyskland

I Tyskland fortsætter antallet af rapporterede udbrud af BTV-3 med at stige. Dette skyldes den øgede vektoraktivitet. Der er per 16. august 2024 rapporteret om 3588 udbrud fordelt på 14 delstater. De tyske myndigheder har ligesom Danmark suspenderet landets frie status for BTV.

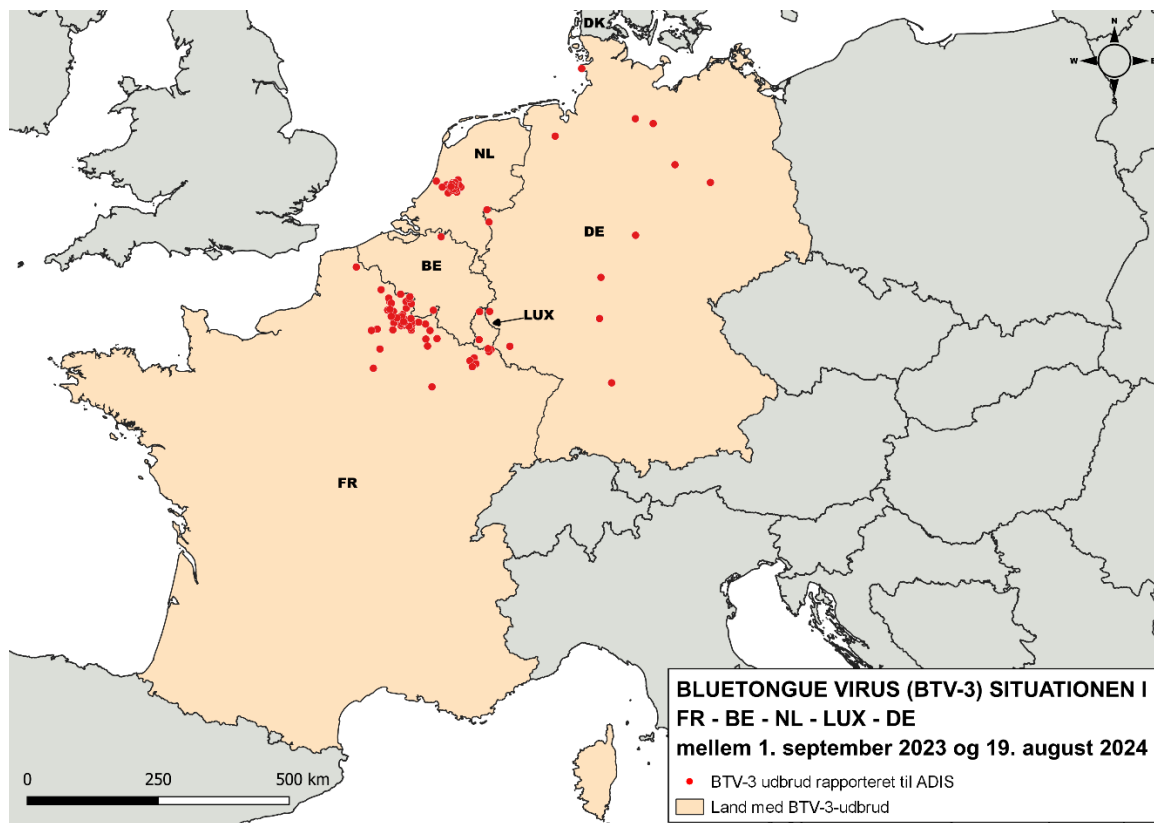
De tyske myndigheder har tilladt vaccination efter veterinærlægemiddelforordningens artikel 110, stk. 2 med de samme kommercielt udviklede vacciner, som anvendes i Nederlandene. Vaccinerne har ikke opnået en markedsføringstilladelse endnu.

Nederlandene

I alt 3807 udbrud er registreret i 2024. Udbruddene er primært placeret i den østlige del af landet langs grænsen til Tyskland og fordeler sig derfra ind i landet. Der er igangsat vaccinationskampagne i landet.

Belgien

I alt 677 udbrud er registreret i 2024. I 2023 var der fem udbrud i fårebesætninger. Udbruddene er primært lokaliseret nord og østlige af landet ved grænsen til Tyskland og Nederlandene og fordeler sig ind i landet med udbrud også tæt ved grænsen til Frankrig.



Figur 2. Kort over bluetongue virus (BTV) udbrud (markeret med rød) rapporteret til ADIS i Nederlandene, Belgien, Frankrig, Luxembourg og Tyskland, mellem 1. september 2023 og 19. oktober 2024. Kilde: ADIS 19/08/2024. **NB: Ikke alle udbrud rapporteres til ADIS, da Bluetongue er kategoriseret som C-sygdom under EU's dyresundhedslovgivning. – antallet af markerede udbrud i Tyskland og Nederlandene er derfor ikke retvisende for den aktuelle situation.**

Frankrig

Der er rapporteret 63 udbrud siden den 6. august 2024. Udbruddene er beliggende i den nordlige del af landet i området mellem Paris og grænsen til Belgien. Enkelte udbrud er beliggende ved grænsen til Luxembourg. Udbruddene er registreret i kvæg- og fårebesætninger.

Luxembourg

Siden den 2. august 2024 er der rapporteret to udbrud i landet. Det ene udbrud er beliggende i den nordlige del af landet, mens det andet udbrud er beliggende i den sydlige del af landet – begge i områder tæt ved grænsen til Belgien. Begge udbrud er registreret i kvægbesætninger.

Storbritannien

Det sidste udbrud af bluetongue i Storbritannien blev bekræftet den 8. marts 2024, og deres restriktionszoner er ophævede (NB: UK er ikke længere en del af EU og har derfor forventeligt nationale regler, der ikke indebærer samme rapporteringspligt til EU, som andre lande).

Vurdering

Sammenfattende vurderer Fødevarestyrelsen, at sandsynlighed for spredning af BTV til andre områder i Danmark, i de næste tre måneder er følgende:

Smitteveje	Sandsynlighed for spredning pr. 20.8.2024
Vektorer	Høj

På grund af følgende forhold:

1. Givet mønsteret fra tidligere år, er det meget sandsynligt, at vi kan forvente mitteaktivitet ind til sent på efteråret.
2. Mitter er talrige og aktive i både Nordjylland, Syd/Midtjylland, Sønderjylland, Vestsjælland og Falster, dog med lokale variationer.
3. DK-VET vurderer, at det er sandsynligt, at virus spredes til Nordjylland og Østdanmark inden for de næste tre måneder.

Ad 1) Vektorer

Det er DK-VET's vurdering, at sandsynligheden for spredning af virussen til den modtagelige drøvtyggerbestand i Nordjylland og Østdanmark inden for de næste tre måneder er sandsynlig. Vurderingen er baseret på følgende forudsætninger:

- Ved en uhindret virusspredning på 12,6 km om dagen, kan det forventes, at BTV-3 kan nå både Nordjylland og Østdanmark inden for 3 måneder.
- I Danmark kan infektiøse værtssøgende mitter være smittede med virus fra starten af april indtil midt i september. Efter midt-september vil mitter, der inficeres ikke kunne nå at udvikle virus i spytkirtlerne inden vinteren. Men mitter, der smittes sidst i sæsonen og inden midt-september, vil potentielt stadig være i live, kunne overføre smitten og være værtssøgende indtil midt-november
- Mitter som er smittet i august kan overleve i 3-4 uger og inficerer derfor stadig nye drøvtyggere i september måned.

Sandsynlighed for spredning af virus via mitter til hele landet vurderes derfor at være høj.

Anbefalinger

Mitterne er særligt aktive i aften og nattetimerne. Hvis det er muligt at lukke dyrene på stald om natten, kan det reducere mitternes bid og dermed mindske smittepresset på dyrene.

Der er også mulighed for at behandle dyrene med forskellige afskrækningsmidler (repellentter) og insektmidler (pesticider).

Der er også givet mulighed for frivillig vaccination mod BTV-3. Den vaccine, der er til rådighed er endnu ikke markedsført. Anvendelse sker på særlige vilkår.

Danske kvæg-, får- og gedebesætninger opfordres til at opretholde et højt biosikkerhedsniveau samt at gennemgå passende biosikkerhedsforanstaltninger med de ansatte. Endvidere opfordres der til, at ejer og ansatte orientere sig om de kliniske symptomer for BVT.

Endvidere minder Fødevarestyrelsen om, at der er anmeldepligt ved mistanke om BTV. En besætningsejer har pligt til at kontakte en dyrlæge, hvis dyr i besætningen udviser symptomer på en anmeldepligtig husdyrsygdom, herunder BTV. Kliniske symptomer kan blandt andet omfatte åndenød, næseflåd, tåreflåd, feber, halthed, væskeansamlinger i hovedet.

Mere information om dette findes på Fødevarestyrelsens hjemmeside: <https://foedevarestyrelsen.dk/dyr/dyresundhed/dyresygdomme/bluetongue/bluetongue-nyheder-og-viden>

Seneste udbrud i Danmark

Bluetongue blev for første gang konstateret i Danmark i oktober 2007 med et enkelt udbrud. I 2008 var der yderligere 15 udbrud. Fra 2008 til 2010 blev der gennemført vaccinationskampagner mod sygdommen i Danmark. Dette resulterede i, at Danmark fra 1. januar 2011 igen kunne erklære sig fri for bluetongue.

Danmark fik tildelt officiel BTV fri landestatus den 21. april 2021 ved ikrafttrædelsen af Europa-parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 og er opført i Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2021/620¹.

Med det konstateringen af det første udbrud med BTV-3 den 9. august 2024 har Fødevarestyrelsen suspenderet landets frie status.

¹Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2021/620 af 15. april 2021 om regler for anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 for så vidt angår godkendelse af status som sygdomsfri og ikkevaccinationsstatus for visse medlemsstater eller zoner eller kompartneter deri med hensyn til visse listeopførte sygdomme og godkendelse af programmer for udryddelse af disse listeopførte sygdomme

Referencer

Besvarelse vedr. den aktuelle mittersituation i Danmark, sags-numre: FVST: 2024-14-81-29325/KU: 061-0402/24-3680.

Department for Environment, Food & Rural Affairs and Animal and Plant Health Agency. United Kingdom. Bluetongue: news, information and guidance for livestock keepers. <https://www.gov.uk/government/collections/bluetongue-information-and-guidance-for-livestock-keepers>. Visited: 19/08/2024.

<https://www.cfsph.iastate.edu/Factsheets/pdfs/bluetongue.pdf>

<https://www.woah.org/en/disease/bluetongue/>

For mere information om udbredelsen af mitter i danmark: www.myggetal.dk